

DECLARAȚIA VAMALĂ – PARTE COMPONENTĂ A PROCEDURII DE VĂMUIRE

Ana-Maria TERTEA

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: *The customs declaration is one of the most important customs procedures that contribute to the passage of goods and means of transport across the customs border of the Republic of Moldova. The importance of the customs declaration in detail is that it aims at passing the goods and means of transport across the customs border in accordance with customs legislation, avoiding the inappropriate declaration that involves the imposition of inequalities. All persons have equal rights to import and export goods and means of transport from the country. The goods to be crossed over the border of the Republic of Moldova are declared to the customs authorities.*

Cuvinte cheie: *declarație vamală, frontieră vamală, mărfuri, mijloc de transport, organe vamale.*

Preluarea și aplicarea unor proceduri de vămuire moderne în Republica Moldova vizează în modul cel mai direct și procedura de declarare vamală, care este o formă de manifestare a intențiilor agenților economici de a trece peste frontiera vamală mărfuri, dar și de specificare a relațiilor ce apar atât între organele vamale și agenții economici (declaranti), cât și între aceștia și obiectele supuse declarării (mărfuri, bunuri și alte valori). Declararea este un prim proces, destul de important, care exprimă intențiile uneia dintre părțile participante la raportul juridic de drept vamal, dar și ulterioarele măsuri ce urmează a fi întreprinse față de bunul declarat, cum ar fi: aplicarea măsurilor tarifare, netarifare, a celor cu caracter neeconomic etc.

Cadrul legislativ ce reglementează declarația vamală constituie: Codul vamal al Republicii Moldova (cu toate modificările și completările pînă la 23.02.2013), nr.1149-XIV din 20.07.2000, Monitorul Oficial al RM editie speciala din 01.01.2007[2].; Ordin nr.346 din 24.12.2009 referitor la aprobarea Normelor tehnice privind imprimarea, utilizarea și completarea declarației vamale în detaliu, Publicat: 31.12.2009 în Monitorul Oficial Nr. 197-200 art Nr: 876 Data intrării în vigoare: 01.01.2010[6].; Ordin nr.26 din 11.02.2004 referitor la aprobarea normelor de completare a declarației vamale, Publicat: 09.04.2004 în Monitorul Oficial Nr. 056 art Nr: 142[7].; Ordin cu privire la aprobarea Metodologiei de prelucrare a declarației vamale în detaliu nr.480-O din 18.12.2006, Monitorul Oficial nr.199-202/697 din 29.12.2006[8].

Legislația vamală a Republicii Moldova, și anume, art.19 din Codul vamal, stabilește că, toate persoanele beneficiază de drepturi egale de a introduce în și a scoate din Republica Moldova mărfuri și mijloace de transport și nimeni nu poate fi lipsit de dreptul de a introduce și de a scoate mărfuri și mijloace de transport sau nu poate fi limitat în acest drept, cu excepția prevăzută de legislația în vigoare. În același timp, conform aceluiași Cod vamal, bunurile care urmează a fi trecute peste frontiera Republicii Moldova sunt declarate organelor vamale[2, art.19].

Astfel, declarație vamală este actul unilateral prin care o persoană manifestă, în formele și modalitățile prevăzute de legislația vamală, voința de a plasa mărfurile sub o anumită destinație vamală [2, art.1 p.23].

Declararea vamală, ca parte componentă a vămuirii, presupune un regim juridic separat prin care urmează a fi determinat locul acesteia în cadrul vămuirii. Iar vămuirea este definită ca operațiune deosebit de complexă, structurată pe mai multe etape, desfășurată după o procedură specifică, care explică la un nivel practic complexitatea raporturilor juridice de drept vamal și a situațiilor sociale ce pot apărea în timpul exercitării de către autoritatea vamală a drepturilor și obligațiilor acesteia, fiind luate în considerare prerogativele fundamentale ale persoanelor, subiecte ale acestor raporturi oficiale de drept [5, p.216].

În literatura juridică nu există o părere unanim acceptată referitoare la conceptul de declarare. Astfel, declarația vamală reprezintă un document scris, întocmit de deținătorul mărfii sau un reprezentant al acestuia, prin care se prezintă elementele necesare vămuirii mărfii, formulare diferite pentru export, import ori tranzit.[10]

Autorii I.Erhan și T.Cârnaț [3, p.340-341] au analizat procedura declarării vamale din punctul de vedere al reglementărilor vamale ale Uniunii Europene, unde conform art.104 din Codul vamal comunitar: „Toate mărfurile destinate plasării sub un regim vamal, cu excepția regimului de zonă liberă, fac obiectul unei declarații vamale corespunzătoare acestui regim”. În condițiile date, prin „declarație vamală” se înțelege actul

prin care o persoană manifestă, sub forma și în modalitatea prevăzută de legislația vamală, dorința de a plasa mărfurile sub un anumit regim vamal, menționând, dacă este cazul, procedura specifică care urmează a fi aplicată.[9, p.17]

Autoarea C.Mladen menționează că „declarația vamală este actul juridic prin care declarantul solicită un regim vamal pentru marfa prezentată, se angajează să-și îndeplinească obligațiile ce-i revin prin regimul vamal declarat și furnizează informațiile necesare pentru luarea măsurilor și aplicarea dispozițiilor pentru realizarea obligațiilor fiscale, a controlului comerțului exterior și a statisticii” [4, p.57].

Un alt cercetător autohton, O.Ciobanu, în teza de doctor „Fundamentele teoreticopractice în controlul vamal” se referă la declararea vamală sub aspectul exercitării de către organele vamale a controlului vamal. El consideră declararea vamală drept „act unilateral, prin care o persoană manifestă, în formele și modalitățile prevăzute de legislația vamală, voința de a plasa mărfurile într-o procedură vamală. Declarația vamală în detaliu este alcătuită dintr-un set ce cuprinde numărul de exemplare 10 corespunzător procedurii vamale și este format din declarația vamală primară și, după caz, declarația(iile) vamală(e) complementară(e)” [1, p.84].

Spre deosebire de definițiile prezentate supra, autorul rus A.Ф. Ноздрачев [9, p.255] dă o definiție mai amplă, specificând că prin declarație se înțelege cererea adresată organului vamal prin declarația vamală sau prin alt mod prevăzut de legislația vamală, prezentată în scris, verbal, prin mijloace electronice sau într-o formă concludentă, ce conține date despre mărfurile și mijloacele de transport, despre regimul lor juridic și alte date necesare scopurilor vamale.

Însă există posibilitatea confundării termenilor „declarare” și „declarație”. Astfel, declarația din latină semnifică „un act oficial prin care se comunică sau în care se stabilește ceva”. Se observă că între noțiunile „declarare” și „declarație” există o anumită diferență: declarația, după cum s-a constatat, reprezintă un act oficial, iar declararea – un proces, activitate, în rezultatul căreia poate fi elaborată, emisă o declarație. Astfel, declarația este o exteriorizare a declarării[12, p.13].

Prin formă a declarării se înțelege manifestarea exterioară a unor acțiuni concrete săvârșite de către subiecții declarării.

Conform art.174 Codul vamal al R. Moldova: Declararea se face în scris, verbal sau prin acțiune, prin mijloace electronice sau prin alte modalități prevăzute de legislație. Forma și procedura de declarare, precum și informațiile necesare vămii sunt stabilite de Serviciul Vamal [2, art.174].

În literatura juridică de specialitate prin „formă al declarării vamale” se înțelege modalitatea de expunere a dovezilor despre mărfuri și mijloace de transport necesare îndeplinirii scopurilor vamale în concordanță cu cerințele și ordinea fixării lor pentru a fi transmise organelor vamale[9,p.47].

Autorii, I.Erhan și T.Cârnaț[3, p.342], menționează formele de declarare vamală, și anume:

- *declarația vamală în scris*, ce presupune prezentarea datelor către organul vamal, în baza unor formulare stabilite de legislație. Astfel, agenții economici întocmesc declarația vamală în detaliu și declarația valorii în vamă;

- *declarația verbal*, ce presupune acea formă de declarare care prevede oferirea de către titularul mărfurilor sau al mijloacelor de transport, în formă verbală, factorului de decizie, organului vamal a tuturor datelor cu privire la cantitatea, calitatea și valoarea mărfurilor, obiectelor de uz personal care sunt deplasate peste frontiera vamală;

- *declarația vamală prin acțiune*, ce constă în declarare expres vădită a mijlocului de transport auto care scutește persoana fizică de completarea unor acte vamale, cu condiția prezentării organelor vamale amplasate în punctele de trecere a frontierei de stat a actelor de înmatriculare a transportului auto;

- *declarația în formă electronică*, ce presupune prezentarea datelor necesare administrațiilor vamale prin intermediul sistemelor electronice, care se depune la organul vamal, utilizând sistemul informațional integrat vamal.

Declarația trebuie să fie întocmită și prezentată în organul vamal de către declarant sau broker. Este interzis colaboratorilor vamali să participe la redactarea declarațiilor vamale.

Originalul semnăturii declarantului sau a brokerului trebuie să figureze pe exemplarul declarației, care rămîne la unitatea vamală și care se reproduce prin duplicare pe celelalte exemplare ale declarației.

Autorul român A.T. Moldovan [5, p.216] consideră că declarația vamală, poate fi făcută de orice persoană care este în măsură să prezinte mărfurile în cauză sau să facă posibilă prezentarea acestora autorității vamale competente, împreună cu toate documentele prevăzute pentru aplicarea dispozițiilor privind regimul vamal pentru care se declară mărfurile. Când acceptarea unei declarații vamale impune obligații speciale unei anumite persoane, declarația se face de acea persoană sau în numele acesteia.

Astfel, putem deduce că, declararea se efectuează atât de persoanele fizice, cât și de persoanele juridice. În activitatea vamală sunt implicate și recunoscute o serie de persoane fizice și juridice (agenți economici), după cum urmează:

1. Persoanele fizice care trec frontiera în diferite scopuri: de serviciu; comerciale; turistice; pentru a face studii; la lucru; în vizită particulară; se află în tranzit; în scopuri personale.
2. Persoanele juridice (agenții economici) care trec frontiera sunt de diferite categorii [9, p.55]:
 - persoanele juridice – agenți economici participanți la activitatea economică externă a statului, care importă mărfurile pe teritoriul vamal al statului pentru comercializarea lor;
 - persoanele juridice – agenți economici participanți la activitatea economică externă a statului, care exportă mărfurile produse pe teritoriul statului național pentru a fi comercializate în afara teritoriului vamal al statului;
 - persoanele juridice – agenți economici participanți la activitatea economică externă a statului, care sunt proprietarii mărfurilor la trecerea acestora peste frontiera vamală a statului;
 - persoanele juridice – agenți economici participanți la activitatea economică externă a statului, care sunt posesorii mărfurilor la trecerea acestora peste frontiera vamală a statului;
 - persoanele juridice – agenți economici participanți la activitatea economică externă a statului, care sunt reprezentanți ai mărfii la trecerea acesteia peste frontiera vamală a statului;
 - persoanele juridice – agenți economici participanți la activitatea economică externă a statului, care efectuează transportarea/trecerea mărfurilor, încărcăturilor, obiectelor peste frontiera vamală a statului;
 - persoanele juridice – agenți economici participanți la activitatea economică externă a statului, care efectuează transportarea mărfurilor, încărcăturilor aflate în tranzitul clasic internațional prin teritoriul vamal național al statului;
 - persoanele juridice rezidenți ai statului național – agenți economici participanți la activitatea economică externă a statului, care se ocupă de prestarea serviciilor legale, ce reies din statele de funcții, în afara teritoriului vamal al statului;
 - persoanele juridice străine – agenți economici participanți la activitatea economică externă a statului, aflate temporar pe teritoriul statului întru prestarea de servicii ce reies din statutul lor juridic de specializare și prestare de servicii.

Declarația vamală se întocmește într-un singur exemplar pe un formular tipizat DV-6. De asemenea, sunt stabilite și anumite cerințe pentru ca o declarație vamală să fie acceptată, și anume: să fie întocmită conform cerințelor stabilite de legislație; bunurile trebuie să fie prezentate pentru control organului vamal respectiv; concomitent cu depunerea declarației vamale sunt prezentate documentele necesare și organul vamal trebuie să fie abilitat pentru efectuarea operațiunii solicitate. După procedura de declarare colaboratorul vamal va examina marfa prin efectuarea controlului fizic al acesteia, și anume: va stabili cantitatea de materie primă utilizată, producătorul, reputația acestuia pe piață, țara de origine, țara de destinație a mărfii. Ulterior controlului fizic, colaboratorul vamal contrapune datele indicate în declarație cu cele examinate fizic [12, p.15]. Putem concretiza faptul că declarantul are anumite drepturi și obligații [2, art.178]. Astfel, acesta dispune de următoarele drepturi:

- până la prezentarea declarației vamale, să efectueze, sub supraveghere vamală, examinarea, măsurarea, cântărirea mărfurilor și mijloacelor de transport;
- să preleve, cu permisiunea organului vamal, probe și mostre;
- alte drepturi generale prevăzute de legislația vamală.

În ceea ce ține de obligații, declarantul urmează să:

- declare mărfurile și mijloacele de transport conform procedurii stabilite;
- prezinte, la cererea organului vamal, mărfurile și mijloacele de transport pe care le declară;
- prezinte organului vamal documentele și informațiile suplimentare necesare vămuirii;
- plătească drepturile de import sau de export;
- acorde asistență organului vamal în efectuarea operațiunilor de vămuire, inclusiv prin efectuarea operațiunilor de încărcare-descărcare și a altor operațiuni.

Termenul de depunere a declarației vamale variază în dependență de subiectul declarării și categoria mărfurilor transportate. Regula generală prevede că, în conformitate cu art.176 Codul vamal, declarația vamală este depusă la organul vamal de frontieră în ziua lucrătoare imediat următoare zilei de trecere a frontierei vamale, iar în cazul finalizării regimului vamal de tranzit, în decursul unei zile lucrătoare imediat următoare zilei în care regimul vamal de tranzit a fost încheiat [2, art.176].

Atât timpul, cât și locul declarării depind de categoria mărfurilor și mijloacelor de transport declarate și de subiectul declarării, fie el persoană fizică sau persoană juridică.

La momentul depunerii, declarația nu trebuie să comporte nici o adaugire sau ștersătură. Existența acestora conduce la respingerea documentului și la necesitatea depunerii unei noi declarații.

Declarația vamală, ca parte indispensabilă a procedurii de vămuire, este o instituție importantă a dreptului vamal, dat fiind rolul și scopul acesteia, fără de care nu am avea o finalitate a procedurii de vămuire.

În condițiile actuale trecerea mărfurilor și mijloacelor de transport peste frontiera vamală se caracterizează drept un procedeu frecvent cu impact asupra economiei naționale și care favorizează dezvoltarea unor noi relații internaționale.

Bibliografie:

1. Ciobanu O. *Fundamentele teoretico-practice în controlul vamal*. Teză de doctor. Chișinău, 2015.
2. Codul vamal al Republicii Moldova (cu toate modificările și completările pînă la 23.02.2013), nr.1149-XIV din 20.07.2000, Monitorul Oficial al RM editie speciala din 01.01.2007
3. Erhan I., Cârnaț T., *Drept vamal comunitar*. Chișinău: Print-Caro SRL, 2011. 469 p.
4. Mladen C. *Drept vamal românesc și comunitar*. București: Editura Economică, 2003.
5. Moldovan A.T., *Drept vamal*. București: C.H. Beck, 2006. 544 p
6. Ordin nr.346 din 24.12.2009 referitor la aprobarea Normelor tehnice privind imprimarea, utilizarea și completarea declarației vamale în detaliu, Publicat: 31.12.2009 în Monitorul Oficial Nr. 197-200, art Nr: 876, Data intrării în vigoare: 01.01.2010
7. Ordin nr.26 din 11.02.2004 referitor la aprobarea normelor de completare a declarației vamale, Publicat: 09.04.2004 în Monitorul Oficial Nr. 056, art Nr: 142
8. Ordin cu privire la aprobarea Metodologiei de prelucrare a declarației vamale în detaliu, nr.480-O din 18.12.2006, Monitorul Oficial nr.199-202/697 din 29.12.2006
9. Rotundu Edgar, Teză de doctor: *Declarația în dreptul vamal al RM*, Cu titlu de manuscris, Chisinau 2017
10. Vămuirea mărfurilor. <http://www.scribd.com/doc/228171381/Vamuireamarfurilor#scribd> (vizitat la 25.11.2017)
11. Ноздрачев А.Ф., *Таможенное право*. Учебник / Отв. ред. Ин-т законодательства и сравнительного правоведения при Правительстве Российской Федерации. Москва: Волтерс Клувер, 2007. 255 с.
12. http://www.cnaa.md/files/theses/2017/51578/edgar_rotundu_thesis.pdf